

Gasconha en Occitania !

Region de lenga e de cultura, la Gasconha existish dempèi mes d'ua detzenada de sègles e hè trindar dempèi tot aqueth temps ua lenga unica mès pregondament ligada a las autas lengas romanas.

Lo gascon vengut deu basc, deu protò-basc exactament (ua fòrma de lenga prumèra que balhèc lo basc) estoc colorat de mes d'un apòrt : cèlta, ibèra, visigòt e en màger part peu latin au moment de la tempsada gallò-romana.

En escotar parlar gascon, se pòden reconéguer las lengas espanhòla, catalana, portuguesa, italiana, corsega, francesa, romana, etc. En cercar mes pregondament, l'òm pòt tanben trobar quauquas proximitats semanticas dambe la lenga basca.

Sela lenga enrasiga la Gasconha dins l'espaci miejornau e mediterranèu, l'istòria deus gascons se miralha tanben dins l'epopèa de la construccion d'aqueth ensemble bèth. Dempèi totstemp, los pòbles s'abarrejan, lutan, se ligan e s'entenen entà susviver e viver en Euròpa tan coma en Gasconha, es a díser : entre Garona, Pirenèus e mar grana.

Aqueras tres limitas naturalas son los elements los mes simbolicos qu'aquera region istorica mès sustot linguistica a tostemp conegudas.

Jules Cesar, en 51 avant J-C dins la sua Guèrra de las Gàllias, e tanben Strabon (geografe grèc de la mèma tempsada) presentavan dejà l'Aquitània, futura Gasconha, dins aqueras limitas geograficas.

« *Hi omnes lingua, institutis, legibus inter se differunt. Gallos ab Aquitanis Garumna flumen (...) diuidit.* »

« *Se destrian en tot, lenga, institucions e leis. Lo flume Garona separa los Aquitans deus Galleses.* »

Dins aquera Aquitània, aquera futura Gasconha (qu'apareisherà quauques sègles mes tard pr'amor deus Vascons, pòble installat entre Pirenèus e planas e lèu aperats Gascons), la lenga, las tradicions, lo fisic deus poblants èran diferents de la Gàllia e de la Belgica. Mes pròche deus Ibèras (aute nom entà designar los Espanhòus), disèva Strabon...

Drin coma aquera còrna espanhòla deu cantaire Claude Nougaro vint sègles mes tard : « *Je revois ton pavé, oh ma cité Gasconne (...) Est-ce l'Espagne en toi qui pousse un peu sa corne ?* »

En efèit, se s'agish de parlar de cultura, la familha gascona s'enten agidament dambe los vesins espanhòus mès pas sonque... Cantaires, dançaires, esportius e musicians tornan viste trobar los cosins deu gigant ensemble roman que travèrsa a plaser mars e oceans. D'ua riba a l'auta, los bohaires bohan, los cantaires «polifonizan» e los valents gahan la veishiga. Tanben, se calèva hèr lo catalòg deus punts comuns entre la cultura gascona e las hòra de l'ensemble roman, la pròva de la necessitat de la socializacion de las civilisacions seré lèu desmontrada.

Au travèrs d'aquera maleta, descobriratz l'originalitat, las particularitats de la lenga e la cultura gasconas e tanben los elements d'ua lenga e d'ua cultura occitanas tan vivas coma diversificadas.

